

14.9.2023

Lausunto

VN/23487/2023

Hanke: VM082:00/2023

Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua kotitalousvähennyksen ulottamisesta kotiin annettaviin toimintaterapiapalveluihin (Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2024 tuloveroasteikosta, tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta). Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry toteaa, että esitys on kaikinensa kannatettava. Kotitalousvähennyksen ulottaminen kotona tapahtuvaan toimintaterapiaan on esityksen mukaisesti asia, joka osaltaan edistää ihmisten työ- ja toimintakykyä. Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry yhtyy tähän näkemykseen. Toimintaterapian tavoitteena on asiakkaan osallistuminen itselleen tärkeisiin ja merkityksellisiin toimintoihin ja keskeistä on toimintaterapian toteutuminen asiakkaan omassa toimintaympäristössä. Toimintaterapeutti on laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka toteuttama toimintaterapia perustuu tutkittuun tietoon ja on näyttöön perustuvaa.

Kohteliaimmin haluamme kiinnittää huomionne esityksen perusteluissa seuraaviin asioihin

Esityksessä viitataan hallitusohjelman veropolitiikan linjauksiin, joiden mukaisesti vähennys tulisi toimintaterapeutin toteuttamasta kotikuntoutuksesta. Kotikuntoutusta ei ole käsitteellisesti määritelty sote-lainsäädännössä, sen toteuttamistavat vaihtelevat paljon eri hyvinvointialueiden välillä eikä käsitteestä ole yksiselitteistä määritelmää myöskään tieteellisellä tasolla. Koska hallituksen esitys keskittyy kotona tapahtuvaan toimintaterapiaan, kohteliaimmin toteamme edellä mainituista tekijöistä johtuen, että hallituksen esityksen taustamateriaalista sana "kotikuntoutus" tulisi poistaa niiltä osin, kun tekstissä ei suoraan viitata hallitusohjelman veropolitiikka -liitteessä olevaan kirjaukseen. Kotikuntoutusta koskevissa ilmaisuissa tulisi tuoda selkeämmin esille, että kyseessä on hallitusohjelmakirjauksen sanamuoto ja varsinainen hallituksen esitys (HE) käsittää kaiken kotona tapahtuvan toimintaterapian. Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry kannattaa luonnoksen ilmaisua, jossa puhutaan kotona tapahtuvasta toimintaterapiasta.

Hallituksen esityksen s. 21 todetaan, että toimialalta saatujen tietojen sekä oletaman mukaan kotitalousvähennyksen piiriin tulisi noin 100000 fysio- ja toimintaterapiakäyntiä. Koska kyseessä on verotulojen vähentymisen arvio, perusteluissa tulee avata laajemmin niitä tietoja, joihin arvio perustuu.

Hallituksen esityksen s. 22 todetaan, että kotitalousvähennyksen ulottaminen toimintaterapiapalveluihin olisi poikkeuksellinen, koska yhteiskunnan tukea myönnettäisiin kaikille palvelun ostajille ilman hoidon tarpeen arviota ja tämä voisi vaikuttaa siihen, että palvelua eniten tarvitsevat jäisivät toimintaterapiapalvelun ulkopuolelle. Toimintaterapia perustuu aina toimintaterapeutin tekemään arvioon toimintaterapian tarpeesta. Näin on myös siinä tilanteessa, kun asiakas tulee toisen henkilön lähettämänä (esim. hoidon tarpeen arvioinnin tai lääkärin läheteellä) toimintaterapiaan. Näin ollen toimintaterapeutti on tosiasiallisesti se henkilö, joka arvioi sen, onko toimintaterapialle tarvetta. Toimintaterapiaan on jo nyt mahdollisuus sekä julkisella että yksityisellä sektorilla hakeutua suoraan asiakkaan aloitteesta. Katsommekin, että esityksen perusteluita tulisi korjata siten, ettei tarpeettomasti korosteta palvelun kohdistumista ns. väärin asiakkaisiin, koska tosiasiallisesti arvio toimintaterapian tarpeesta tapahtuu aina toimintaterapeutin toteuttamana. Toisena näkökulmana pyydämme kiinnittämään huomiota siihen, että

kyseisen kappaleen perustelut antavat kuvan siitä, ettei palvelu kohdistuisi eniten tarvitseville. Kotitalousvähennyksen piiriin ulottuvan palvelun ei ole tarkoitus korvata hyvinvointialueen palvelua ja edelleen hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää myös toimintaterapiapalvelut sekä vastata palveluiden tuottamisesta siten kuin laissa säädetään (ks. Laki hyvinvointialueesta 7§, 9§ ja laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 8§). Näin ollen perusteluita tulisikin korjata siten, että epäily palveluiden kohdentumattomuudesta eniten tarvitseville poistetaan. Lisäksi esityksessä tulisi tuoda selkeästi esille, että kotitalousvähennykseen oikeuttava palvelu ei korvaa hyvinvointialueen velvoitetta järjestää toimintaterapiapalvelut. Huomioitavaa on se, että toimintaterapiassa on keskeistä oikea-aikaisuus.

Esityksen kotitalousvähennyistä koskevassa vaikutusten arviointiin tulisi lisätä arvio siitä, tuoko kotitalousvähennyksen laajentaminen riskin sille, että hyvinvointialueille muodostuu taloudellinen intressi ohjata asiakkaita hankkimaan itse toimintaterapiapalveluita kotitalousvähennykseen perustuen, vaikka palvelu kuuluisi hyvinvointialueen järjestämisvelvollisuuden piiriin.

Esityksen s. 26 viitataan siihen, että kotitalousvähennys myönnetään vain työkorvaukseksi katsottavista suorituksista, jotka verotetaan maksun saajan tuloverotuksessa. Toimintaterapiapalveluita tarjotaan muissakin yhtiömuodoissa kuin ammatinharjoittajina (esim. osakeyhtiömuotoiset yritykset). Edellä kuvattuun kirjaukseen liittyen nyt jää epäselväksi, miten esitys suhteutuu muihin yhtiömuotoihin kuin ammatinharjoittajiin. Tätä tulee esityksessä tarkentaa.

Esityksessä ei rajata kotitalousvähennyistä koskemaan vain tietyn ikäryhmän palveluita. Lasten osalta esityksessä tulisi huomioida, miten toimintaterapiapalveluiden kotitalousvähennys suhteutuu lapsiin, joilla on kaksi kotia. Verohallinnon 13.4.2022 antaman ohjeen (diaarinumero VH/30/00.01.00/2022) kohdan 2.1 mukaisesti kotitalousvähennykseen oikeuttavan työn kohteena on verovelvollinen tai hänen kanssaan samassa taloudessa asuva henkilö tai verovelvollisen tai hänen puolisonsa tai edesmenneen puolisonsa sukulaiset ylenevässä polvessa. Tässä ei kuitenkaan oteta kantaa siihen, mikäli lapsen ns. etävanhempi haluaa ostaa kotitalousvähennykseen oikeuttavaa palvelua lapselleen, joka virallisesti ei asu hänen luonaan. Tähän tulee esityksessä saada tarkennus.